

ДОКТРИНА САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ А. МАСЛОУ

Як першопрохідник у своєму напрямі, А. Маслоу був не завжди суворий зі слововживанням. Під словом «самоактуалізація» А. Маслоу в різний час і різних роботах мав на увазі різні речі, а саме колись процес зростання і розвитку особистості, колись спосіб цього зростання, а колись результат цього зростання.

Самоактуалізація як результат, очевидно, може виникати не тільки в процесі самоактуалізації, але й іншими шляхами, наприклад шляхом особистісного самовдосконалення. При цьому немає жодних доказів того, що процес самоактуалізації надійно веде до самоактуалізації як результату.

Факт, що деякі люди, які йдуть шляхом самоактуалізації та живуть у цьому стилі, до літнього віку досягають вражаючих результатів. Вони здорові, щасливі, успішні, їх люблять та поважають. Також вірно, що вони не є ідеальними. При цьому важливо, що є люди, які досягли вражаючих результатів іншим шляхом. А також треба враховувати, що в інших віках та інших культурах шлях самоактуалізації виявляється спірним і породжує не гармонійну, а проблемну особистість.

Життя досить часто нудне. «Пік переживання» - це ті моменти, коли ми стаємо глибоко залученими, схвилюваними світом і пов'язаними з ним. За Маслоу, вищі піки характеризуються «почуттям безмежних горизонтів, що відкриваються, відчуттям себе одночасно і більш могутнім, і більш безпорадним, ніж будь-коли раніше, почуттям екстазу, захоплення, трепету, втратою відчуття простору і часу».

Подальший крок у самоактуалізації – це виявлення «захистів» та їх руйнування. Тут термін «захист» має той самий зміст, що й у психоаналітичних школах (раціоналізація, проєкція, ідентифікація, витіснення та ін.).

Прагнення самоактуалізації є прагнення самоствердження за рахунок прояву, специфічного включення цілого набору особистісних структур свідомості: рефлексії, колізійності, мотивації, смислотворчості, створення власної картини світу тощо.

Людина вільна і відповідальна за свої рішення, який спосіб життя вибрати і як прагнути актуалізувати свій потенціал; чим старша людина, чим вище піднявся в ієрархії потреб, тим він вільніший.

Багато людей не бачать свого потенціалу, а процес зростання потребує постійної готовності ризикувати, помилятися, відмовлятися від старих звичок. Життя самоактуалізованої людини А. Маслоу визначав як «зусилля чи ривок, коли людина використовує всі свої здібності на повну силу». Автор припускав, що актуалізація людського потенціалу можлива «у суспільстві», якого практично не було ще в людській історії.

Самоактуалізація – це безперервна реалізація потенційних можливостей, здібностей і талантів, як здійснення своєї місії, або покликання, долі тощо, як повніше пізнання і, отже, прийняття своєї власної початкової природи, як невпинне прагнення єдності, інтеграції, або внутрішньої синергії особистості.

Отже, за А.Маслоу, самоактуалізація – це безперервна реалізація потенційних можливостей, здібностей і талантів, як здійснення своєї місії, або покликання. Переживання – це «пік», коли ми стаємо глибоко залученими, схвильованими світом і пов'язаними з ним. Захист – це виявлення останнього кроку в само актуалізації. Самовдосконалення – це шлях, що також веде до само актуалізації. Викликає самоактуалізацію потреба. Самоактуалізовані особи самодостатні. Посереднім доказом самоактуалізованої людини є талант. А моментом самоактуалізації є чесність.

Можна зрозуміти ту фундаментальну методологічну помилку, яка штовхнула А. Маслоу, який прагнув матеріалістичного пояснення духовного життя людини, від однієї крайності до іншої. Сутність людини А. Маслоу зводить до її біологічної природи. Оскільки самоактуалізовані особи, яких він вивчав, були самодостатніми і не схильні піддаватися впливу культурного оточення, для А.Маслоу залишилося непоміченим, що саме простір суспільних відносин виступає як осередок сутнісних характеристик людини, які слід шукати поза комплексом властивостей, що характеризують її біологічну природу.

Сильна сторона концепції самоактуалізації Маслоу в тому, що вона мотивує і надихає до зростання та розвитку, змушує про це думати та шукати свій шлях. До слабких сторін можна віднести те, що А.Маслоу не підказує, як людині визначити напрямок свого зростання і розвитку і не має методик, що допомагають у розвитку. Ще більш спірним є те, що Маслоу стверджує, що таких методик не може бути в принципі.